

Läsliv

2017 #4

Det ska
vara enkelt
att läsa

EN TIDSKRIFT FRÅN MYNDIGHETEN FÖR TILLGÄNGLIGA MEDIER

5

lästips
Kazuo
Ishiguro

Victoria Ränk, 13 år:

**"Nu läser jag
utan tecken"**

DIGITALISERING: BIBLIOTEKEN BEHÖVER HITTA NYA ARBETSSÄTT

Fortsätt drömma!

Häromdagen var min svägerska på besök med sin dotter Ingrid som är 1, 5 år. Hon håller på att lära sig prata. Men det är svårt. Orden kommer inte riktigt ut, leendet tar över då hon tittar stört på hunden, samtidigt som hon liksom gnider sina händer mot varandra. "Titta, hon säger katt!" utbrister min svägerska, som är bättre än jag på tecken som stöd.

Att lära sig språk är sannerligen inte lätt. I detta nummer träffar ni Vickan som liksom Ingrid har Downs syndrom.

När hon var 2 år slutade hon prata och tecknade bara. Det var vägen in i språket. I dag är Vickan 13 år, pratar massor, gillar att hänga med kompisar och läser böcker, både tryckta och inlästa.

Fozia från Pakistan berättar att hon äntligen kan ta till sig svenska språket, tack vare lättlästa böcker. Möt henne och några andra av MTM:s användare som förverkligar sina drömmar på sidan 10.

Och så är det jul igen. Jag önskar mig böcker så att jag kan fly mörkrets tristess. Det är min dröm just nu.

Keep on dreaming och god jul!

Lena Boqvist

Lena Boqvist, redaktör

Att lära sig språk är sannerligen inte lätt.

INNEHÅLL DECEMBER

- 3** Nytt från MTM
- 4** Porträtt: Victoria lärde sig läsa med tecken som stöd
- 7** Barn & unga: boktips
- 8** Popcorn – ett mysigt koncept
- 10** Aktuellt: filmer om användare
- 12** Möt Johan Anderblad, ny läsambassadör
- 15** 5 frågor till synforskare Jan Ygge
- 16** Digitalisering och bibliotek
- 19** Nyheter i korthet
- 23** Tidsfördriv
- 24** Nobla boktips

Läsliv ges ut av Myndigheten för tillgängliga medier. Citera oss gärna men ange källa. **December 2017 nummer 4. Utgivning:** 4 nr/år. Nästa nummer kommer ut i mars 2018. **Ansvarig utgivare:** Magnus Larsson. **Redaktör:** Lena Boqvist. **Grafisk form:** Oktavilla. **Layout:** Carina Gerdin. **Redaktion:** Katarina Carlstein Carlsson, Carina Gerdin, Marita Forsberg, Sara Lafolie, Tom Weegar, Helena Lingmert. **Tryck:** Åtta.45. **Adress:** MTM, Box 5113, 121 17 Johanneshov. **Redaktionsärenden:** lena.boqvist@mtm.se. **Kostnadsfri prenumeration:** mtm.se/om-oss/tidskrifter/prenumerera. Finns som tryckt tidning, taltidning samt pdf. **Telefon till växeln:** 08-580 02 700. **Internet:** www.mtm.se. **ISSN:** 2001-7103. **Omslagsfoto:** Sara Appelgren (Victoria Ränk).

Lättläst litteratur på biblioteken gör att personer med funktionsnedsättning inkluderas men leder också till att språket utvecklas hos ovana läsare eller nya läsare på svenska.

Magnus Larsson, generaldirektör, MTM

Läser du e-böcker?

Eiler Jansson, utvecklingsledare, Halland:

– Nej. E-böcker passar stor-

läsarna som vill ha med ett helt bibliotek på semestern. Jag läser långsamt, så en bok är lagom för en resa. Och en bok tar inte mer plats än en läsplatta.

Lillemor Engholm Guy, projektledare, Linköping:

– Ja! Jag är ny e-bokläsare.

Det är fantastiskt att kunna ha sin bok i telefonen. Tidigare trodde jag att det skulle vara svåräst på grund av små bokstäver och så. Men nu är jag överförtjust!

Susanna Sandberg, arbetsledare daglig verksamhet, Skövde:

– Nej, jag har faktiskt inte provat. Jag lyssnar ibland på böcker i bilen. Annars föredrar jag pappersböcker. Jag är väl lite gammaldags.

Pernilla Mogren, daglig verksamhet, Skövde:

– Ja, i telefonen. Tänk att man

kan ha med sig alla böcker man vill. En läsplatta vore bekvämare. Just nu är det en kostnadsfråga.

Vart är MTM på väg?

MTM har tagit fram en strategisk plan för åren 2018-2020. Med ledande kunskap och användaren i fokus främjar vi tillgänglig läsning i samhället.

– Vi utvecklas till att allt mera vara ett kunskapscentrum, säger Magnus Larsson, generaldirektör på myndigheten.

Läs mer om framtidsstrategin på mtm.se under fliken Om oss.

Adventskalender på Legimus.se

Det kommer som vanligt att finnas en adventskalender i Legimus.se. Bakom varje lucka finns ett nytt boktips och i år är det personalen på MTM som delar med sig av sina bästa läs- och upplevelser och hälsar god jul.

2020

Bred spridning i MTM:s råd

I november träffades MTM:s råd för första gången. Det består av representanter från Institutet för språk och folkminnen/Språkrådet, Kungliga biblioteket, Statens kulturråd, Myndigheten för delaktighet, Post- och telestyrelsen, Specialpedagogiska skolmyndigheten, Svensk biblioteksforening, Svenska förläggareföreningen, Sveriges författarförbund och TU – Medier i Sverige. Syftet är att föra samtal av övergripande och strategisk karaktär. Detta råd kompletterar MTM:s brukarråd och Vetenskapliga rådet.

Selma Carlsson, Klara Persson, Victoria Ränk och Agnes Nordahl Lindquist, klasskamrater på Olovslundsskolan.

Victoria Ränk går i 6:e klass på Olovslunds-skolan i Bromma. Hon tycker om att läsa, gärna i sängen på kvällen. Böckerna ska helst handla om kärlek, eller djur. Varghunden av Jack London är en favorit. Ibland läser hon högt för hunden Tosca.

TEXT KATARINA CARLSTEIN CARLSSON FOTO SARA APPELGREN

Lärde sig läsa med tecken som stöd

Vi träffas på skolgården en höstlig fredag. Tillsammans med de tre klasskompisarna Agnes, Klara och Selma visar Victoria mig skolbiblioteket. Flickorna väljer snabbt ut böcker de gillar.

– Den här vill jag läsa, säger Victoria, eller Vickan som hon kallas. Den har fint omslag också.

Med boken **Min syster är i tusen bitar**, av Annabel Pitcher, far hon ut på skolgården för fotografering.

Skolbibliotekarie Helena hjälper ofta till att välja böcker. Och när resten av klassen har tyst läsning på schemat, läser Vickan högt för sin resurs Elin. Annars lyssnar hon gärna på inlästa böcker samtidigt som hon följer med i texten. Med ett färskt konto på Legimus har Vickan också ett digitalt bibliotek med talböcker att välja och vraka från. Att använda flera sinnen underlättar både förståelse och inläring.

Victoria är yngsta syster i en skara av tre. Hon har Downs syndrom. För att ge henne bästa förutsättningar i språkutvecklingen började familjen använda tecken som stöd redan när hon var bebis. Det gjorde de eftersom de inte visste om Vickan skulle erövra ett talspråk eller inte. Mamma Martina utbildade sig i Karlstadmodellen, där språket är ett viktigt instrument för att nå delaktighet. Kunskaperna har Martina fört vidare till familjemedlemmar, barnvakter, lärare och resurspedagoger.

– Alla skickades på teckenkurs! säger Martina.

Det låter så enkelt, men kräver engagemang, tålamod och stöd från skolledning, släkt och vänner.

Alla skickades på teckenkurs!

Att få se ett specifikt barn utvecklas utifrån sina speciella förutsättningar är i det här fallet en framgångssaga. Men sättet att arbeta i skolan har också kommit andra barn till glädje. Flera lärare på lågstadiet har fortsatt använda tecken som stöd i klassrummet, också efter att Victoria blivit äldre och lämnat klassen. Matematik är ett sådant ämne, som särskilt lämpar sig för inlärning med hjälp av tecken.

Men vi backar i tiden. Har allt bara varit enkelt? undrar jag:

– Nej. När Vickan var 2 år slutade hon att prata, hon tecknade bara i ett helt år. Då tänkte vi; vad har vi gjort? Men vid 3 års ålder kom talet tillbaka med full kraft, mycket bättre utvecklat tack vara tecknen, berättar Martina Ränk med ett leende.

Det är lite speciellt att lära sig läsa med tecken som stöd. Familjen övade bland annat med kort som hade bilder på ena sidan och tecknet på den andra. De läste mycket böcker också, med och utan tecken, både hemma och i skolan. Sedan, när Victoria blev äldre, laddade de ner appar i mobilen, med tecken.

– Kommer du ihåg när du lärde dig läsa i 0:an Vickan? frågar Martina. Du bad oss skriva ord på papper. Jag skrev till exempel sol. Du ljudade och tecknade bokstäverna s, o, l. Sedan sa du hela ordet högt. Läsningen gick via rörelse.

– Vi använde bara gemener, påminner sig Martina. Det blev för mycket med versaler också. Stora bokstäver fick komma senare.

– Nej det kommer jag inte ihåg, skrattar Vickan. Nu läser jag utan tecken.

Vickan har gått i en "vanlig" klass hela sin skolgång. Skolans personal har jobbat i nära samarbete med familjen, och de har fortfarande regelbundna möten flera gånger per termin, och mejlkontakt flera gånger i veckan. Mycket handlar om att ge delaktighet i och utanför klassrummet, via ett gemensamt språkbruk. Att förstå fysik, men också lekarna på rasterna och att hänga med på sociala medier är viktigt.

Martina och Victoria Ränk.

Arbetsättet har gett gott resultat, både kunskapsmässigt och socialt.

– Du tecknar när du lär dig fysik och engelska, eller hur, flikar Martina in.

– Ja det gör jag. Och nästa år, i 7:an, vill jag lära mig spanska.

I vardagliga konversationer däremot, tecknar Vickan sällan nu för tiden. I trygga miljöer, som här med kompisar på skolgården, behövs inget extra stöd.

– Trevlig helg. Vi ses på Facetime! ropar en kompis.

– Det gör vi! ●

Karlstadmodellen

Karlstadmodellens vision är att bidra till ett gott liv för fler genom att verka för alla människors rätt till språk, delaktighet och respekt. Den handlar om kommunikation, och om rätten att få kommunicera på ett vis som passar den enskilda individen. För att lyckas är det viktigt att skolan och hemmiljön samarbetar. Ett tryggt nätverk bygger lärande med samverkan, öppenhet och tydlighet. Språkträning varvas med träning i socialt samspel.

Erfarenhet visar att elever som går i klasser där det finns elever med funktionsvariation utvecklar sin empatiska och solidariska förmåga på ett oväntat sätt. De lär sig också att se likheter, snarare än olikheter mellan sig själv och andra elever.

Tecken som stöd

Tecken som stöd, eller TAKK, är ett sätt att stödja kommunikation. TAKK är inte detsamma som svenska teckenspråket, men det bygger på samma tecken. Tecknen används tillsammans med tal, som stöd vid språkutveckling och på den nivå där eleven befinner sig. Det underlättar språkförståelse och lärande men kan också användas som ersättning för talat språk.

Urban fantasy och nordiska väsen

När höstmörkret är svartblankt av regn eller snöflingorna dansar i skenet från en ensam gatlykta – då är det lätt att ana något främmande som rör sig i skogsbrynet. Väsen i skog och stad finns det många berättelser om nu. Rolig och läskig urban fantasy med nordiska väsen för alla åldrar, som lätt väcker fantasin.

TEXT SARA LAFOLIE

Djupgraven av Camilla och Viveca Sten

Havet är ovanligt svart och skrämmande runt öarna i Harö skärgård denna höst. När skolan ordnar orientering ligger dimman tjock och en pojke försvinner. Samtidigt råkar Tuva och Edvin ut för något mycket märkligt i skogen. Mörka krafter har väckts och kallar på Tuva, en 12-årig tjej som är annorlunda och utfrys av klasskamraterna på skolbåten. Djupgraven är första delen av den rysligt spännande serien Havsfolket. ●●

Glömskan av Johanna Olsson

Långt in i de norrländska skogarna ligger byn Glömskan. Dit flyttar Hedda med sin mamma och lillebror, för att gömma sig en tid eftersom mamman blivit mishandlad av sin sambo. Efter en stormig natt i Glömskan försvinner lillebror Teo spårlöst. Har han blivit bortrövad? I sin jakt på svar möter Hedda människor från

byn som är rätt mystiska i en skog befolkad av vittror, skogsrån, troll och andra väsen. ●

En väktares bekännelser och Visheten vaknar av Elin Säfström

Stockholm är fullt med tomtar, troll, vättar och älvor. De flesta människor ser dem inte – tack vare femtonåriga Tilda! Hon jobbar som väktare och det finns mycket att göra ska ni veta. Jordvättar ställer till det på skolan, trollen är huliganer och halvälvorna kan lätt förleda en

ung människa med sin överjordiska skönhet. Tilda måste med trollkonst och auktoritet se till att stans väsen inte gör magiska överträdelser. Hon kan inte berätta något för sina kompisar och hamnar ibland i riktigt jobbiga lägen. Allt det här beskriver Tilda roligt i en kul blandning av nordisk folktro och urban fantasy. (Från 12 år) ●●

Pax 9: Maran

av Åsa Larsson och Ingela Korsell

Hjälp! Svarthäxan har slutit ett avtal med Maran ... Maran är del 9 i serien PAX. Böckerna om bröderna Alrik och

Viggo i Mariefred har en stark blandning av vardagens svårigheter, action och galet läskiga väsen. Det blir ett svårt uppdrag för Alrik och Viggo att möta Maran. En stor fara förknippas med att beträda drömmarnas värld – om man dör i drömmen dör man på riktigt. ●

Urban fantasy för yngre:

Vampyrer på Sergels torg

av Martin Olczak

En ny spännande bok om pojken Jack som många av oss lärde känna i serien "Spådomen om Jack". Jack lever i Stockholm tillsammans med sina föräldrar, som har till jobb att ta hand om älvor, sjöodjur och andra mystiska varelser. Jack är också trollkunnig, men måste hålla det hemligt i skolan. En dag hittar han en skogspyssling hemma i köket som behöver hans hjälp. Dags för nya äventyr... (Från 6 år) ●●

Finns det något bättre än att hitta sin egen plats i tillvaron? De spralliga programledarna Lina och Linus bjuder in barn och unga med synnedsättning att delta i deras "mysiga klubb" där de tillsammans skapar innehållet i taltidningen Popcorn.

TEXT SARA LAFOLIE FOTO CARINA GERDIN

Popcorn

– ett mysigt koncept

En gång i månaden reser Linus Forsberg från Jönköping till Stockholm för att tillsammans med Lina Lundgren spela in taltidningen Popcorn. I köket på Munck produktionsbolag laddar de två programledarna genom att poppa popcorn – förstås – innan de riggar mikrofonerna i den lilla inspelningsstudion. Energin är snabbt på topp. Här är två programledare som gärna brister ut i sång, skojar och överraskar varandra medan de guidar lyssnarna mellan alla förinspelade inslag. Den ene tar ton och den andre hakar på, både i prat och i sång.

– Vi har ett manus med hållpunkter, men vi svävar alltid iväg på många, långa, kantiga och knasiga sidospår. Man vet aldrig vart vi landar! säger Lina.

– Det blir mer levande så och jag tror också att det blir mycket roligare att lyssna på, säger Linus.

Beskriv Popcorn med tre ord!

– Glatt! Aktuellt! Mysigt! utropar Lina.

– Kreativt, varierande, intressant! säger Linus.

I Popcorn finns nästan allt man kan önska sig om man är mellan 6 och 18 år: reportage, kändisträffar där lyssnare träffar sin idol, personporträtt, musik, sketcher, högläsning och boktips ...

– Men allt är ju inte tjo och tjim. Ibland diskuterar vi allvarigare ämnen och då försöker vi göra det

så tydligt som möjligt, så att alla ska kunna hänga med. En annan lite allvarigare del är "våga fråga" där lyssnarna kan fråga precis vad de vill och får proffsiga svar från en kurator, säger Lina.

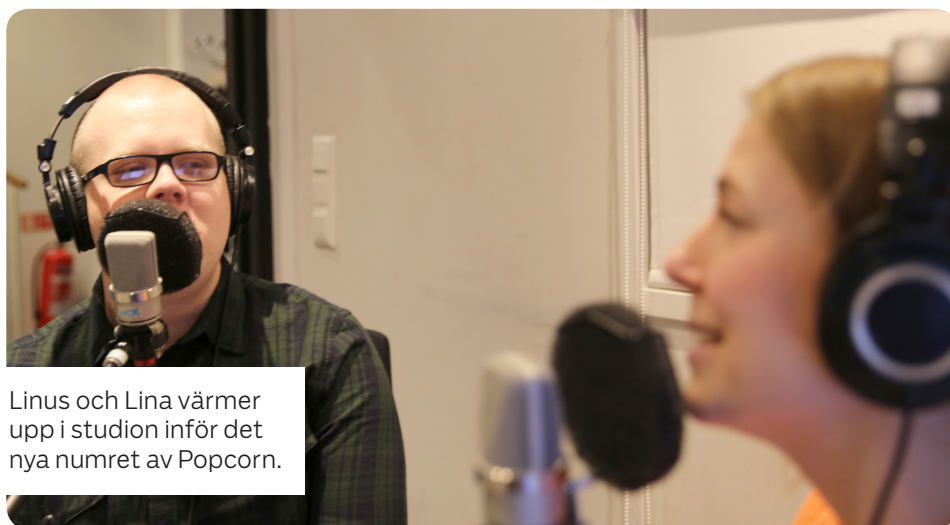
Lina är den programledare som åker ut på reportage över hela landet.

Vad är speciellt med reportagen i Popcorn?

– Popcorn är ju både som "reportage är mest" men även väldigt speciellt för att det riktar sig till en väldigt smal målgrupp. Vi har drygt 65 prenumarer, så det blir ju väldigt nära. Reportagen är gjorda ur en synnedsättningsvinkel, men handlar inte primärt om synnedsättning. Det handlar om personer, aktiviteter och vardagliga grejer, sådant som rör alla människor varje dag, oavsett seendegrad, berättar Lina.

Finns det något reportage som du minns särskilt?

– I förrförra numret var jag på utställningen "Kännbart" på Scenkonstmuseet i Stockholm. Det är en utställning av och med personer med dövblindhet. Själva utställningen utmanar alla sinnen, inte bara synen. Det låter, doftar, känns på utställningen. Det försökte jag fånga i ett reportage då jag fick lägga mig i en 700 (!) år gammal ask (trädet) som hade strängats med stora strängar. Jag hade ögonbindel

Linus och Lina värmer upp i studion inför det nya numret av Popcorn.

och öronskydd. När man spelade på strängarna vibrerade hela asken, det kom dova, coola toner, det doftade trä... Ja, det var verkligen kännbart!

En stor del av Popcorns innehåll formas av lyssnarnas önskemål och deras interaktivitet. Lyssnare kan exempelvis ringa in och sjunga ett bidrag till "mello-popcorn" eller önska en låt:

– Vi har precis börjat skriva låtar till våra "poppi-sar". De får helt enkelt ringa in och berätta hur det är att missa bussen eller om ett husdjur som fyller år - så skriver och sjunger vi en låt om det. Det kan handla om VAD som helst. "Poppande låtar" kallar vi det inslaget, berättar Lina.

Vem väljer musiken i programmet? Är det er favoritmusik?

– Det är jag som väljer musiken. Jag försöker att följa det som är trendigt och slänga in lite oväntade inslag. Sådär i "Så Mycket Bättre"-tider är det ju tacksamt att slänga in en och annan tolkning. I vår när det är schlageryra kan man räkna stenhårt med mycket mello! Om lyssnarna önskar låtar kommer de också med, förstås, säger Lina.

Varför ska man prenumerera på Popcorn?

– Man får så mycket tråkigt post numera. Vill man vara säker på att åtminstone få ett kul brev i brevlådan varje månad ska man absolut prenumerera på Popcorn! För Popcorn är som en mysig liten klubb där vi tillsammans har roligt och skapar bra innehåll, säger Lina.

– Ja, Popcorn är nog ett av Sveriges mysigaste koncept, instämmer Linus. ●

Om programledarna

Namn: Lina Lundgren

Ålder: 26 år

Bor: I Tyresö utanför Stockholm

Gör: Radioproduktion på Sveriges Radio och Munck produktionsbolag

Gillar: Lina älskar mat och schlager. För prick 2 år sedan blev Lina vegan: "Jag har aldrig mått bättre eller ätit godare mat och är så lycklig över alla söta små djur som jag inte ätit upp".

Övrigt: Som person är Lina sprallig: "Jag tycker det är tråkigt att ha tråkigt och vara sur, så därför är jag nästan alltid glad!"

Namn: Linus Forsberg

Ålder: 20 år

Bor: i Jönköping

Gör: Ordförande för Unga med Synnedsättning, programledare i Popcorn, och musiker.

Övrigt: Linus är en glad person som gillar att utmana sig själv. Han både sjunger och skriver egen musik.

Popcorn är en taltidning för dig som är barn eller ung och har en synnedsättning. I tolv nummer per år hittar du reportage, musik, idoler, boktips och mycket annat. Tidningen har två delar, en för dig som är 6-12 år och en för dig som är 13-18 år. Som prenumerant får du varje nummer på en CD-skiva i brevlådan eller med mejl. Att prenumerera kostar ingenting för dig som är under 18 år. E-posta pren@mtm.se eller ring 08-580 02 720.

Klart för tagning! Det är många inblandade och mycket praktiskt fixande under en filminspelning – tålamod är a och o. Viktor är redo att berätta om sin talboksläsning.

Nedre bilden till vänster: Kameran följer Camilla när hon är ute i skogen och springer.

Fozia får ett rikare språk och Viktor hittar lugnet. Under hösten har MTM spelat in filmer där användare och förmedlare berättar om sig själva och vad tillgängliga medier innebär för just dem.

TEXT MARITA FORSBERG

FOTO BLOMQVIST & CO

Tystnad, tagning!

Morgonsolen strilar in genom fönstret. Frukostdags och tonårsdottern på väg till skolan. Fozia gör sig i ordning för en ny dag. Vi får höra henne berätta att hon kommer från Punjab i Pakistan och att hon äntligen kan ta till sig svenska språket och förstå bättre tack vare lättlästa böcker. Vi får följa Fozia på väg till biblioteket, ser henne i läsecirkeln med vänner, i samtal om den bok de precis valt. Slutscen: Fozia har en egen stund där hon sitter i grönskan vid en sjö och läser sin bok. Sluttext: "Vi ger alla möjlighet att läsa".

I en serie korta filmer möter vi personer som, liksom Fozia, förstår bättre eller hänger med tack vare tillgängliga medier såsom talböcker, lättläst eller dagstidningen som taltidning. Camilla lär sig nya saker och Gunnar hänger med i nyhetsflödet. Filmerna lyfter fram de möjligheter som talböcker och andra tillgängliga medier ger och bygger på temat "Jag gjorde det". De

personer som har huvudrollerna i filmerna är autentiska användare av tillgängliga medier. Viktor beskriver själv i sin film:

– Min asperger gör att jag har svårt att fokusera på det jag inte är så jätteintresserad av. Med talböcker kan jag lättare koncentrera mig, de hjälper mig att inte bli störd utifrån.

Utöver de fyra filmerna med användare får vi även möta och höra Peter, som är skolbibliotekarie, och Maria, som är specialpedagog, berätta om sina jobb och vikten av att eleverna får läsa på sina egna villkor.

Samtliga filmer finns att ladda ner på mtm.se och får gärna spridas. De finns även i versioner med undertext och syntolkning. Filmerna kommer bland annat att visas på MTM:s sociala medier. Förhoppningen är att fler upptäcker att talböcker, lättläst, punktskrift och taltidningar kan göra skillnad och ge alla möjlighet att läsa. ●

Johan Anderblad

Ålder: 58 år

Bor: Stockholm

Aktuell: utsågs under hösten till ny läsambassadör av Kulturrådet.

Läser: är "all-ätare", men läser gärna Marcel Proust eller deckare. Håller ofta på med flera böcker samtidigt.

Sveriges nya läsambassadör sedan september heter Johan Anderblad. Han är mest känd från tv-programmet Bolibompa. Vi på Läsliv är förstås nyfikna på hur han tänker kring tillgänglig läsning och bjöd in honom till oss på Myndigheten för tillgängliga medier.

TEXT LENA BOQVIST FOTO SUSANNE KRONHOLM

Vill tillföra humor, glädje och galenskap

Vi sitter i ett litet mötesrum på MTM fullt av taktila bilderböcker, interfolierade böcker och informationsmaterial. En av de böcker Johan Anderblad har skrivit finns som punktskriftsbok – **Bojan och brandbilen**. Den är interfolierad, vilket innebär att alla bilder och texten är med och det ingår genomskinliga sidor i punktskrift. På så sätt kan personer med synnedsättning läsa tillsammans med seende.

– Häftigt! Det känns superviktigt det ni gör. Alla ska kunna vara med oavsett

om det handlar om sportaktiviteter eller läsa böcker. För att komma in i läsningen måste man också hitta rätt bok så det måste alltså finnas många böcker att välja mellan, säger Johan.

Har du erfarenhet av läs- eller funktionsnedsättningar?

– Nej ... eller ja förresten. Jag jobbade på UR med ett program som hette Livskraft som handlade om att leva med olika nedsättningar. Jag gjorde fina radioreportage bland annat om en kör i Helsingborg som sjöng på teckenspråk. Det var en

Alla ska
kunna
vara med

Min strategi är att använda kanaler som redan finns.

utmaning. Andra program handlade om att leva med schizofreni, i rullstol, med hörselskada eller synnedsättning.

Johan har förutom radio arbetat som programledare i barnprogrammet **Boli-bompa** i cirka 20 år. Och det är egentligen i den världen han känner sig hemma. I sitt nya jobb som läsambassadör hoppas han dra nytta av det och hitta lite annorlunda vägar än de tidigare läsambassadörerna:

– Jag vill använda min erfarenhet av ljud och bild. Min strategi är att utnyttja kanaler som redan finns. Besöka de populäraste bloggarna, poddarna och unga youtubers i deras egna program. Nå ut till deras fans ... Helt enkelt få ungdomarnas favoriter att fundera kring läsning och sprida genom dessa, säger Johan.

Inger Källström, barnbibliotekarie på MTM, var en av dem som satt i Kulturrådets jury och utsåg Johan Anderblad till läsambassadör i två år. Hon bekräftar att detta var något juryn uppskattade:

– Vi tyckte att det härliga var att du ville komma med någonting nytt. Jag tror på det där att man ska ut och verka där människorna finns och i viss mån gå utanför biblioteken.

Trots ambitionen att hitta nya sätt att nå ut har Johan Anderblad besökt flera bibliotek sedan han tillträdde. Han var redan inbokad för att prata om sin bokserie Bojan.

– Titeln som läsambassadör var starkare än jag trodde. De jag besöker vill att jag ska prata om det också och folk från flera gene-

rationer kommer och lyssnar. Vissa vuxna kommer fram och berättar hur mycket jag betytt för dem i barndomen och att jag var deras kompis. Det är fint, säger han.

– Jag märker att det finns ett behov av det här traditionella som läsambassadören också står för eftersom många hör av sig och vill att jag ska komma till dem. Och det kan jag förstå. De kanske har jobbat med ett läsprojekt i flera år och plötsligt får de besök av läsambassadören och så uppmärksammas det i lokal press.

Just det här med att nå ut lokalt lockar Johan. Han hoppas nå ut via lokala radiostationer som P4.

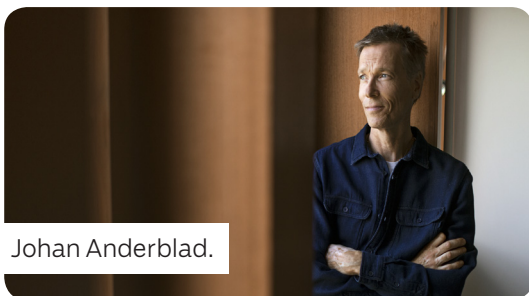
– Jag vill vara där vanliga människor är, vill helst inte säga så, kanske vara där ovanliga människor är? Jag vill att det ska handla om läsning och inte specifikt om den senaste boken.

Känns bokdelen okej för dig att prata om?

– Absolut. Jag har aldrig varit med på bokcirklar eller varit på Bokmässan förr men är allätare. Jag älskar att läsa och brukar läsa en bok ur Marcel Proust-sviten varje sommar, jag läser deckare ... Jag är en stor bokfantast och läser varje dag, så klart. Jag brukar hålla på med tre böcker samtidigt.

Det ska bli spännande att följa Johan de här åren och se vad han åstadkommer. Han avslöjar att han håller på med en "crazy-lista" över saker han vill göra men att den än så länge är hemlig.

– Humor, glädje och lite galenskap är vad jag vill tillföra läsambassadörskapet. ●

Johan Anderblad.

Läsambassadör

Johan Anderblad är den fjärde läsambassadören efter författaren Johan Unenge, författaren Johanna Lindbäck och läraren och läroboksförfattaren Anne-Marie Körling. Kulturrådet utser läsambassadören som sitter i två år.

5 frågor till...

... **Jan Ygge** som är professor i barnoftalmologi, det vill säga barnögonsjukdomar. Han är med i MTM:s Vetenskapliga råd och är "rätt bra på knopar".

TEXT TOM WEEGAR FOTO MAUD LEINDAHL

Berätta om ditt arbete?

– Jag ansvarar för en forskargrupp vid Karolinska Institutet. Här forskar och undervisar vi inom ögonrörelser, dyslexi, synfysiologi och barnoftalmologi. Dessutom så undersöker vi patienter med olika typer av synproblem och ett fokus har på senare år varit diagnostik och rehabilitering av synen efter traumatiska hjärnskador. Vi har också ett stort projekt som handlar om tidig screening för dyslexi. Vi har dessutom ett stort utbildningsansvar.

Vad gör MTM:s vetenskapliga råd?

– I rådet sitter ju vetenskapsmän och -kvinnor från olika områden och vi försöker hjälpa MTM med vetenskapliga frågor. Genom att rådet är multidisciplinärt så blir det ofta bra diskussioner med aspekter från olika delar av forskningen.

Vad är det intressantaste med att forska kring ögonrörelser?

– Att ögonrörelser kan spegla hur hjärnan fungerar både i friskt och sjukt tillstånd. Detta genom att vi människor använder olika typer av ögonrörelser för olika saker vi gör dagligen och de ögonrörelserna

Boktips:

Mannen som förväxlade sin hustru med en hatt av Oliver Sacks.

stys av olika delar i hjärnan. När vi undersöker en patient med en konstig ögonrörelse kan vi få en uppfattning om var skadan sitter och sedan följa upp rehabiliteringen genom upprepade ögonrörelseundersökningar.

Hänger problem med ögonrörelser samman med läsnedsättningar?

– Vid dyslexi ser vi ofta onormala läsögonrörelser som ett tecken på att läsningen går trögt och långsamt. Ögonrörelserna har visat sig kunna vara ett screeninginstrument för att hitta elever med dyslexi. Vi ställer inte diagnosen dyslexi, men vi kan hjälpa till att hitta de som är i riskzonen för att utveckla dyslexi. Denna testning kan genomföras genom att eleverna i första eller andra klass läser en kort text från en datorskärm. Sedan görs en analys av ögonrörelserna. Så kan vi hitta de elever som är i riskzonen.

Vilket genombrott inom synforskningen skulle du vilja åstadkomma?

– Det finns massor. Tänk om man kunde bota katarakt, grå starr, med ett piller istället för som nu med en operation? I världen i dag finns nära 100 miljoner människor som är blinda eller synskadade av katarakt men resurser för att operera dem finns inte. ●

Namn: Jan Ygge

Favoritbok: något av Oliver Sacks, neurologen som beskrivit så många intressanta tillstånd, ofta med synpåverkan. En känd novell är Mannen som förväxlade sin hustru med en hatt.

Resmål: Gotland, där vi har hus.

Oväntad förmåga: Rätt bra på knopar.

– Biblioteken ses ofta som ett fysiskt rum med böcker, snarare än en kompetens, ett system. Ett bibliotek behöver vara något man gör, inte bara något som är. Att vara där läsarna befinner sig är en stor del av vårt uppdrag, säger Björn Waller.

Det digitala samhället påverkar i allra högsta grad biblioteken. Björn Waller som är systembibliotekarie på Hallunda bibliotek i Botkyrka ger sin syn på vilka konsekvenser det kan få. Han föreläste på årets SDK-konferens "Talboken i framtiden".

TEXT TOBIAS WILLSTEDT FOTO APELÖGA

Digitaliseringen påverkar biblioteken

Vad kan vi säga om bibliotekens framtid? Internet med dess system, varor och tjänster, smartphones och sociala medier, har satt igång en förändringsprocess som liknar Gutenberg's tryckpress på 1400-talet.

Allt fler läser numera digitalt genom kommersiella abonnemangstjänster eller bibliotekstjänster som MTM:s Legimus och barnboksappen Bibblix. Parallellt med den tekniska utvecklingen finns det personer som inte har råd eller möjlighet att hänga med i förändringen. Därför har vi fått ett fragmentiserat medieklimat, och biblioteken behöver hitta nya arbetssätt för att utföra sitt uppdrag. Det handlar inte bara om att locka till läsning utan också om att hjälpa till att ge den IT-vana som krävs för att fungera som samhällsmedborgare.

Någon som funderat mycket på den här utvecklingen är Björn Waller.

– Folkbibliotekens grunduppdrag är ett folkbildningsinitiativ. Biblioteken ska göra

information tillgänglig, sökbar och hanterbar för hela befolkningen oavsett bakgrund, tillgångar och bostadsort, säger Björn.

Just när det gäller digitaliseringen av samhället finns det klyftor som kan få väl så stora konsekvenser som de ekonomiska och sociala; många äldre eller nyanlända vet kanske inte hur man kommer åt exempelvis internetbank eller myndigheters e-tjänster.

– Samtidigt finns det många unga som alltid använder sina telefoner men som är ovana att faktiskt använda datorer. Många företag säger "Gå till biblioteket så hjälper de dig", och om inte biblioteket kan hjälpa till att överbrygga de här klyftorna, att ge stöd med datorvana, källkritik och informationssökning, vad fyller vi för syfte då? fortsätter Björn.

Vad innebär digitaliseringen?

– För biblioteken har digitaliseringen redan förändrat vårt utbud. Vi har fortfarande uppslagsverk i form av pappersböcker, men de har slutat

Vi har redan slutat köpa in CD-skivor. ➔

FOTO: ELIN WARFVINGE

Björn Waller.

uppdateras och samlar damm till förmån för Wikipedia. Vi har redan slutat köpa in CD-skivor. Vi har flyttat över en stor del av våra tidningar till digitala tjänster. Snart slutar vi med DVD-skivor. Därefter kommer ljudboken på CD att dö. Även om pappersboken inte kommer att dö under överskådlig framtid kommer den att utgöra en allt mindre del av hur folk tar till sig information. Det är egentligen inte konstigare än att vi slutat låna ut kassettböcker och mikrofilm.

Bokmarknaden har förändrats mycket och numera kan man abonnera på e-böcker och ljudböcker genom digitala tjänster. Hur ska biblioteken och de nya kommersiella tjänsterna samexistera?

– Det är viktigt att slå fast: Utan en kommersiell sida kommer det inte att finnas några digitala böcker alls, förutom gamla klassiker och enstaka hoppfulla självutgivare. Att ge ut böcker digitalt kräver också arbete och pengar, och när läsningen blir mer digital måste förstås även e-boken och ljudboken bära alla kostnader för författare, redaktör, översättare med mera som pappersboken gör nu.

Björn anser att man redan nu ser att allt fler abonnemangstjänster släpper exklusiva böcker. Hur ska biblioteken komma åt dessa?

– Än så länge rör det sig inte om några större kioskvältare, men vad händer den dag Norstedts släpper nästa bok av David Lagercrantz exklusivt för Storytel? Jag har inget svar på det, men lösningen måste innefatta dialog med förlagen, visa dem nyttan med att finnas på bibliotek, säger Björn.

Skulle kommersiella streamingtjänster kunna göra det biblioteken gör?

– Det beror på vad man tror att bibliotek gör. På något underligt vis överlevde biblioteken både pocketboken, bokklubbarna, biograferna, TV-apparaterna och hemdatorerna. Däremot har förändringarna påverkat hur vi jobbar, svarar Björn Waller.

– Jag tror den viktigare frågan är: Vad behöver biblioteken vara när alla har Google och många har kommersiella tjänster för att lyssna på ljudböcker? Vi behöver fortsätta göra det vi en gång skapades för, och det är inte längre bundet till pappersboken: Att erbjuda tillgång till information för ALLA på ett ordnat, tillgängligt, säkert sätt, och täcka upp de delar som kommersiella alternativ inte ser tillräckligt med marginal i. Vi behöver skapa mötesplatser mellan människor och böcker oavsett vinstmarginal och oavsett format. ●

Tips till bibliotek som vill utveckla sina digitala bibliotek

- Merparten av all surfing sker på mobiler men det finns fortfarande bibliotek vars webbplatser bara fungerar på datorer. Gör informationen åtkomlig för mobiler.
- Lyft fram det man kan göra på det digitala biblioteket – inte bara öppettider utan också möjligheter att låna om, katalogsökning, kontakt med bibliotekarier...
- Lyft digitala medier genom topplistor, tipslistor och bra sökmetoder. I det fysiska rummet skyltar vi med böcker. Det behöver vi göra i det digitala också. Det man inte ser finns inte.
- Boktipsa i alla kanaler – också i sociala medier.
- Lyft fram instruktioner och guider, både på webbplatsen och i biblioteksrummet. Låntagaren kommer att ge upp om det blir för krångligt.

Nya broschyrer x 2

MTM har tagit fram två broschyrer som berättar om tillgängliga medier. **Vi ger alla möjlighet att läsa** är en åttasidig broschyr med grundläggande introduktion till MTM:s utbud av medier och tjänster. Den är avsedd för bibliotek att kunna ge till nya låntagare av tillgängliga medier.

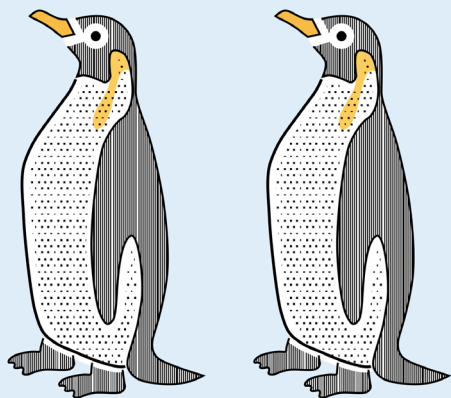
Broschyren **Myndigheten för tillgängliga medier** – **Läsning på lika villkor** har ett omfång på 16 sidor. Den beskriver lite mer ingående MTM:s uppdrag, produkter och tjänster och samverkanspartners. Den är i första hand tänkt för den som vill veta mer om MTM:s verksamhet. Broschyerna finns att beställa på mtm.se.

Taktil almanacka om hav och vatten

MTM tar varje år fram en väggalmacka med taktila illustrationer och boktips för punktskriftsläsare. Tema för 2018 års almanacka är vatten. I anslutning till almanackan finns boktips, där hav, stränder, djur och en och annan båt dyker upp i berättelserna. De taktila bilderna knyter an till boktipsen, som är skrivna både i punktskrift och i svartskrift.

Almanackan finns att köpa hos Iris Hjälpmedel, telefon 08-39 94 00 och e-post info@irishjalpmedel.se.

Pingviner. De taktila illustrationerna i almanackan är gjorda av Eva Eriksson.

Femte statsmakten – biblioteken viktigare än någonsin

Biblioteken har ett viktigt demokratiskt uppdrag med tryck-, yttrande- och informationsfrihet som utgångspunkt. När extrema krafter hotar demokratin, är bibliotekens roll viktigare än någonsin. Denna oberoende, neutrala kraft som förser medborgarna med underlag och kunskaper för att fungera, som just medborgare, är central i en demokrati. Det står att läsa i rapporten Den femte statsmakten – bibliotekens roll för demokrati, utbildning, tillgänglighet och digitalisering.

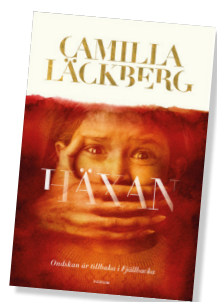
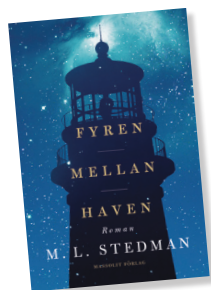
Rapporten, som är en del i den pågående Biblioteksutredningen, ligger till grund för en nationell strategi som presenteras våren 2019. Läs och ladda ner den intressanta rapporten på www.kb.se

Förslagen på böcker ökar

Det är många som skickar in inläsningsförslag till MTM. Hittills i år har det kommit in 2 086 förslag. Det är en ökning med 17 procent jämfört med samma period förra året. Det är väldigt positivt att våra användare är engagerade och litteraturintresserade. Tyvärr har MTM inte de resurser som krävs för att läsa in alla förslag, vilket innebär att handläggningstiden blir längre och att många förslag måste avslås.

5 i topp

Här är de mest lånade punktskriftsböckerna under året som har gått.

- 1 **Häxan** ●●
av Camilla Läckberg
- 2 **Glatt återseende** ●●
av Laila Brenden
- 3 **Den gyllene hårnålen** ●
av Maria Gustavsdotter
- 4 **Fyren mellan haven** ●●
av M.L. Stedman
- 5 **Bortom ingentingsskogen** ●●
av Bengt Ek

Boktips:

Fyren mellan haven

Tom Sherbourne återvänder till Australien efter fyra år på västfronten och tar anställning som fyrvaktare på en ensligt belägen ö. Med sig har han sin hustru Isabel.

Några år senare spolas en båt upp på stranden med en död man och ett levande spädbarn ombord. Tom och Isabel låter omvärlden tro att flickan är deras dotter. När de två år senare återvänder till fastlandet inser de att deras agerande slagit en annan människas liv i spillror.

Se med tungan

Allt fler sensoriska hjälpmedel med syfte att ersätta ett sinne med ett annat utvecklas, även om en majoritet av dessa ännu inte finns på marknaden än. Ett hjälpmedel som BrainPort är en teknisk anordning som består av två delar som fästs på användarens panna och tunga.

En liten kamera på pannan läser av mörka och ljusa former i omgivningen och förmedlar sensoriska signaler till tungan.

Seeing with your tongue av Nicola Twilley är en artikel publicerad på newyorker.com (på engelska).

Talboken kommer sprids över landet

Talboken kommer fortsätter att sprida sig över landet. Första testbiblioteket, Uppsala, har varit igång sedan förra sommaren. Nu strömmar många nya bibliotek och låntagare till. I mitten av november var cirka 70 kommuner anslutna.

Den nya MTM-tjänsten innebär att biblioteken via internet lånar ut talböcker direkt till taltidningsläsares spelare. Enklare och snabbare för både låntagare och bibliotek.

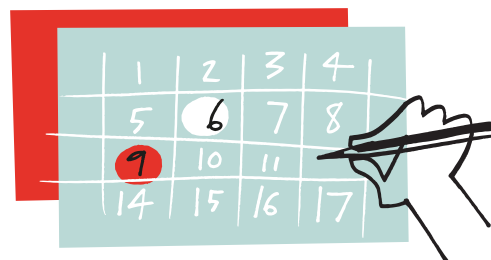
Vill ditt bibliotek också ansluta sig till Talboken kommer? Kontakta info@mtm.se

Missa inte! MTM:s webinarier 2018

"Att registrera användare till Legimus – en introduktion för nybörjare" och "Talböcker och lättläst i skolan – för dig som möter elever" är två av de webinarier MTM erbjuder.

Webinarierna riktar sig till bibliotekspersonal, lärare och annan personal i grundskola, gymnasium och vuxenutbildning.

Håll utkik efter vårens datum och anmäl dig på mtm.se.

Talboken i framtiden – välbesökt konferens

16-17 november träffades 130 konferensdeltagare i Stockholm för att få senaste nytt om talboken och dess framtid. De mötte forskare, användare och fick lyssna till internationella utblickar kring området digitala böcker.

Talare var bland andra Thora Ingólfsdóttir, Islands talboksbibliotek, James English från New York Public Library, Stefan Johansson från Begripsam, Mia Hallberg och Elisabeth Ljungdahl från Snösätraskolan och Erik Fichtelius, nationell samordnare för en nationell biblioteksstrategi. Magnus Larsson, GD på MTM, passade också på att ge sin syn på hur MTM:s framtid ser ut.

Tydligt är att den ökade produktionen av ljudböcker och andra nya digitala format förändrar läsarnas konsumtionsvanor. Även biblioteken förändras av den digitala framfarten och mötet med det nya mång-språkiga Sverige. Arrangörer var Svenska Daisy-konsortiet och MTM. Konferensen videofilmades och går att se via mtm.se/svenskadaisykonsortiet.

ILL: LENE DUE-JENSEN

Böcker på recept

"Högläsning med en vuxen är ett av de bästa recepten för att hjälpa barn i deras språkutveckling". Det kan man läsa på minabibliotek.se som är ett samarbete mellan biblioteken i Umeåregionen.

Minabibliotek förordar Bokrecept, listor med böcker som tränar olika förmågor, hjälper föräldrar att hitta böcker som stimulerar språket för barn med sen eller avvikande språkutveckling.

Ett bokrecept kan skrivas ut av en logoped, specialpedagog eller en BVC-sköterska. Bokreceptet beskriver vilka språkfärdigheter det specifika barnet behöver träna

på. Böcker anpassade efter barnets behov kan sedan lånas av familjen gratis på alla folkbibliotek.

Bokrecept finns, förutom i Umeåregionen, bland annat i Landstinget Sörmland.

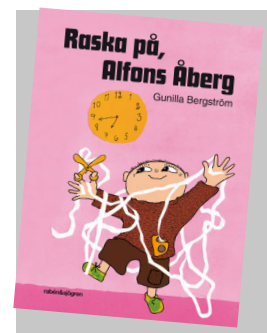
ILL: FREEVECTOR.COM

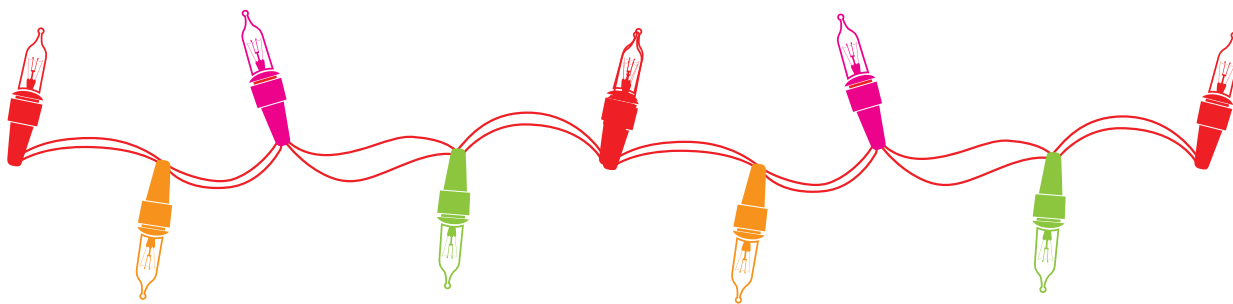
Alfons Åberg i ny taktil bilderbok

Det är tidig morgon och snart dags att gå till förskolan. Men det är svårt att komma iväg för Alfons hittar så mycket annat att göra! Dockan Lisa måste få på sig kläder, den nya djurboken måste tejpas ihop och leksaksbilen måste parkeras. Raska på! säger pappa till Alfons, men Alfons ska bara ...

Raska på, Alfons Åberg! är en av de mest kända bilderböckerna om Alfons Åberg. Nu finns den också som taktil collagebok på svenska, finska och norska, gjord i samproduktion mellan MTM, Celia och NLB. Med den lilla skillnaden att i Finland heter huvudpersonen Mikko och i Norge är det Albert som ska raska på till förskolan.

Berättelsen återges i punktskrift parallellt med svartskrift i stor stil samt med 12 collagebilder.

Ge bort en bok i jul!

Sticka Virka Brodera av Karolin Olsson

Varför är handarbete så populärt? I boken kan du läsa om varför människor handarbetar och få tips ifall du också vill börja.

Möt Laila som har handarbetat sedan hon var barn i Kurdistan. Redan då var hon bäst på att sticka! Maria virkar saker med starka färger och tydliga budskap. För Johan är det minnena från datorspelen han spelade på 1980-talet. Han broderar figurer från kända datorspel på dukar som han köper secondhand. ●●

veta det. Han har köpt ett fint armband som han ska ge henne vid sommarlovet samlingsplats: korvkiosken. Men Hannes har så ont i magen; är han kär, eller kanske bara på väg att bli magsjuk? ●●

Ingen vanlig jul av Unni Brandeby

Det är december och dags för julstök. Lasse sköter det mesta eftersom Anna, hans fru, väntar familjens tredje barn och hon mår inte bra. De bakar, pyntar, ser på Julkalendern, lussar, städar och handlar julmat. En humoristisk berättelse om ett typiskt svenskt julfirande – som slutar något oväntat. ●

Skogen berättar av Joar Tiberg

Förr i tiden var skogarna en stor del av människors liv. Man möttes i skogen, berättade historier om den, fick mat och material från den. Stora och små skogar finns fortfarande nära oss. Den här boken är en promenad i naturen tillsammans med författaren Joar Tiberg.

Nästa gång du går i skogen, kanske du ser saker du inte tänkt på förr. Ett märke i en stam, ett lustigt format träd eller en mystisk grop. Skogen har mycket att berätta. ●●

Spöktågets hemlighet av Ewa Christina Johansson

Ida hatar spöktåg och vill inte alls åka. Men Ella tjarar och får som hon vill. Inte anar hon att Ida ska försvinna. Och att hon själv ska träffa på ett riktigt spöke – som inte kan få ro förrän hon får det hon vill ha. Från 9 år. ●

För barn/unga:

Kär eller magsjuk?

av Katarina von Bredow

Katarina von Bredow har skrivit sin första lättlästa bok. Den handlar om kärlek, och om vänskap.

Hannes är kär i Sara. Nu har han kommit på ett sätt att låta henne

Mångspråk på Vilja och Nypon

Vilja och Nypon förlag har samlat över 100 lättlästa böcker på nio olika språk i en ny bokkatalog. Katalogen innehåller böcker på språk som till exempel arabiska, somaliska och tigriska, liksom engelska, franska, spanska och tyska. Många av böckerna har kostnadsfria ljudfiler och arbetsmaterial att ladda ner från webbplatserna.

Flertalet av böckerna finns också som talböcker i Legimus.

BIT FÖR BIT

Hur mycket kan du om litteratur? Testa dig själv eller tävla mot andra! Läs en ledtråd i taget och svara när du tror att du kan. Rätt svar finns under frågorna.

	5 POÄNG	4 POÄNG	3 POÄNG	2 POÄNG	1 POÄNG
MÅNAD	Naguib Mahfouz kallar den för lögnens och askans månad i sin bok Sorl över Nilen.	Enligt poeten T.S. Eliot är det den grymmaste månaden.	Karin Boye dog denna månad.	I Majgull Axelssons roman från 1997 finns månaden med i titeln.	Den första dagen i denna månad får man luras!
FÖRFATTARE	Född 1979 i Kristianstad och har arbetat inom Säkerhetspolisen.	Hon har skrivit både barn- och vuxenböcker.	Fick Barnens romanpris 2013 för Glasbarnen.	Hennes debutbok, Askungar, kom ut 2009.	Har i år givit ut barnboken Mysteriet på Örnklippan.
LITTERATURPRIS	Priset delas ut årligen sedan 2010.	Varje år nomineras fem barnböcker för åldrarna 9-12 år.	Vinnaren utses av en jury bestående av fem barn.	Förra årets vinnare var Bennys hemliga rapporter.	Priset har nyligen bytt namn och hette tidigare Barnens romanpris.
KULTROMAN	Debutroman som utkom 1992.	Den utspelar sig på Hampden college i Vermont.	Handlingen kretsar kring mordet på Bunny.	Huvudpersonerna är sex studenter som alla läser klassisk grekiska.	Författare är Donna Tartt.
FIKTIV PERSON	Han har tjänstgjort som läkare i den brittiska armén.	Han gifter sig så småningom med Mary Morstan.	Hans förnamn är John.	Under en period bor han på Baker Street i London.	Han hjälper Sherlock Holmes att lösa olika fall.

FRÅGOR: HELENA LINGMERT

Rätt svar: Månad: April. Författare: Kristina Ohlsson. Litteraturpris: Barnradions bokpris. Kultroman: Den hemliga historien. Fiktiv person: Dr. Watson.

Seriestrippen

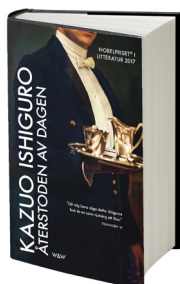
SERIESTRIPPEN: JENNY HOLMLUND

Årets Nobelpris i litteratur gick till den japansk-brittiske författaren Kazuo Ishiguro. Vi tipsar om fem favoriter.

TEXT HELENA LINGMERT **FÖRFATTARFOTO** JANE BROWN

Nobla boktips för jul

Återstoden av dagen

Mönsterbutlern Stevens ger sig iväg i sin husbondes bil på sitt livs första semester. Det blir en resa genom den engelska landsbygden, men samtidigt också en resa genom hans egna minnen. Romanen vann Bookerpriset 1989 och har filmatiserats. ●●

Konstnär i den flytande världen

Masuji Ono är en äldre konstnär som ser tillbaka på sitt liv och sin tidigare karriär. Under den japanska militarismens uppgång var han mycket framgångsrik, men nu är han och hans verk fläckade av propaganda. Dåtidens triumfer har blivit nutidens skam. ●

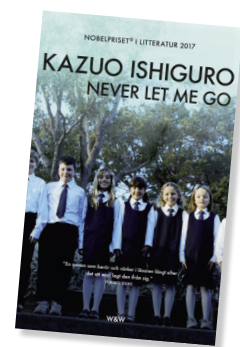

Nocturner

Musiken bildar en bakgrund till fem historier där genomgående teman är uppbrott, förändring och förgänglighet. **T P**

Never let me go

Kathy minns sin uppväxt på ett isolerat internat i England. När hon återförenas med två skolkamrater övergår hennes misstankar till visshet och hon inser vad de är och varför de finns. Science fiction-betonad roman som tar upp frågor om etik och existens. Boken har filmatiserats. ●●

Berg i fjärran

Den japanska änkan Etsuko är bosatt i England. Hennes äldsta dotter begår självmord och Etsuko ser tillbaka på sitt liv för att försöka finna en förklaring till det som skett.

Kazuo Ishiguros debutroman från tidigt 1980-tal. ●

